

Odvodový bonus

- **Odvodový bonus by významne ovplyvnil príjmy a zvýšil výdavky s celkovo negatívnym vplyvom na verejné financie. Oproti súčasnému systému by zhoršil hospodárenie o približne 1,5 mld. Eur. Príjmy verejnej správy zo sociálnych odvodov a firemnej dane síce budú nižšie, ale viac sa vyberie na daniach od zamestnancov. Zároveň tu máme približne 5 mld. eur ročne, ktoré by v prechodnom období predstavovali dodatočné náklady na dobeh predchádzajúceho systému**
- **Po znížení odvodov a zvýšení daní FO si najvýraznejšie polepší 10 % najlepšie zarábajúcej populácie, čo povedie k nárastu príjmovej nerovnosti na Slovensku.**
- **Nižšie príjmové skupiny, ako napríklad dôchodcovia a poberatelia iných dávok, v novom systéme stratia. Odvodový bonus by výrazne obmedzil sociálne zabezpečenie a riziká by tak preniesol na domácnosti. Systém sociálnych dávok v odvodovom bonuse je neadresný a nerieši mimoriadne životné situácie ako strata zamestnania a choroba. Súčasný, i keď komplikovanejší, systém poskytuje robustnejšiu záchrannú sieť.**
- **Pozitívom systému OB je zjednodušenie administrácie pre štát, zamestnávateľov a občanov, zúženie motivácie pre daňovo-odvodovú optimalizáciu ako aj vyrovnanejšie daňové a odvodové zaťaženie práce a kapitálu.**
- **Materiál vychádza z verzie odvodového bonusu upravenej k 15.5.2018 a o záveroch boli informovaní autori návrhu OB. V rámci kvantifikácie nie sú zohľadnené viaceré dodatočné nedávne úpravy, najmä obmedzenie vyplácania odvodového bonusu od 18 rokov či zvýšenie stropov na sociálnych odvodoch na úroveň 50 násobku životného minima.¹**
- **Kvantifikácia nezohľadňuje viaceré riziká a dynamické efekty, preto ju možno brať len ako indikatívnu. Existuje tiež vysoké politické riziko, že sa nepodari udržať navrhovaný, úzko vymedzený systém sociálnych dávok, čo povedie k nárastu verejných výdavkov na sociálne zabezpečenie nad rámec pôvodného rámca OB. Ďalšie negatívne riziko je, že z nižšieho zdanenia práce budú profitovať zamestnávatelia a nie zamestnanci, ktorých čistá mzda by sa zmenila len marginálne.**
- **Vzhľadom na zásadný charakter navrhovaných zmien je dôležité, aby vychádzali zo širokého politického konsenzu. Zamedzilo by sa tým následným zmenám ako v prípade II. penzijného piliera.**

1. Ako OB ovplyvní verejné financie

Ak porovnáme súčasný a navrhovaný systém OB, tak OB je oproti súčasnému systému negatívnejší o približne 1,5 mld. eur. Prepočet už zohľadňuje vyrovnávacie dávky v prechodnom období pre súčasných dôchodcov, ktoré výraznejšie zhoršujú pôvodnú kladnú bilanciu.

Zavedením OB by sa výrazne zvýšil príjem verejnej správy z DPFO, keďže by sa zrušili rôzne formy zvýhodnení, napr. nezdaniiteľná časť základu dane alebo daňové kredity. Na DPFO tak verejná správa vyberie od fyzických osôb takmer trojnásobne viac. Príjmov zo sociálnych odvodov klesnú o polovicu z dôvodu zavedenia stropov². Zruší sa daňovo odvodové zvýhodnenie niektorých kategórií príjmu, keďže v systéme OB podliehajú daniam a odvodom všetky príjmy. Poklesla by aj sadzba DPPO.

¹ Kvantifikovaná verzia obsahuje vyplácanie odvodového bonusu od 15 rokov a sociálne odvody so zastropovaním do výšky mesačného príjmu na úrovni 10 násobku životného minima.

² 10-násobok ŽM mesačne.

Ministerstvo financií Slovenskej republiky

Tabuľka 1. Fiškálne dopady za vybranú časť príjmov a výdavkov (2018, mil. eur)

	Súčasný systém*	Odvodový bonus	Rozdiel
Rozdiel (príjmy - výdavky)	4 489	2 946	-1 543
Príjmy	15 489	17 460	1 971
z toho DPFO	2 920	8 498	5 578
z toho SO	7 838	4 270	-3 568
z toho ZO EAO	3 667	4 025	358
z toho ZO platba štátu	1 064	706	-358
z toho DPH a SD	0	233	233
DPPO (zníženie sadzby 19 %)	0	-272	-272
Výdavky	11 000	14 514	3 514
z toho základné a mimoriadne dávky//sociálne politiky	9 936	8 754	-1 182
z toho nárok na dôchodky v prechodnom období - súčasní dôchodcovia***	0	5 054	5 054
z toho platba štátu	1 064	706	-358
z toho nekvantifikované			
z toho nárok na dôchodky v prechodnom období - súčasní pracujúci**			
z toho nárok na dorovnanie krátkodobých dávok (prvých 18 mesiacov zavedenia OB)			
z toho nárok na dôchodky v prechodnom období - súčasní pracujúci**			
z toho nárok na dorovnanie krátkodobých dávok (prvých 18 mesiacov zavedenia OB)			

* údaje spracované v Revízii výdavkov na politiky trhu práce a sociálne politiky (výdavky SP a MPSVaR)

** aj súčasní pracujúci majú nárok na alikvotnú časť dôchodku zo SP, pretože do SP prispievali.

*** vrátane vianočného príspevku

Zdroj: MFSR

2. Kto získa a kto stratí: OB pre horných 10 percent

V krátkodobom horizonte dôjde k nárastu disponibilného príjmu obyvateľstva o 1,5 mld. eur prevažne z titulu vyrovnávacích dôchodkových dávok. Disponibilné príjmy obyvateľstva by naopak výrazne poklesli (o -3,5 mld. eur), ak by sme nebrali do úvahy vyrovnávacie dávky pre dôchodcov. Statický odhad zvýšenia spotreby obyvateľov z titulu zvýšenia disponibilného príjmu zvýši výber nepriamych dani o 233 mil. eur.³

Po znížení odvodov a zvýšení daní FO si najvýraznejšie polepší 10 % najlepšie zarábajúcej populácie, čo povedie k nárastu príjmovej nerovnosti na Slovensku (Graf 1). Tieto bohatšie domácnosti by v priemere získali 170 eur mesačne, zatiaľ čo priemerná slovenská domácnosť by mala navyše iba 86 eur.⁴ Za tým je najmä zníženie stropov na sociálnych odvodoch. Nízko príjmoví by získali priemerne iba 45 eur. Model Európskej komisie, ktorý bol použitý na výpočet vplyvov OB, neberie v úvahu niektoré druhy dávok, čo nadhodnocuje pozitívny vplyv zavedenia OB.⁵

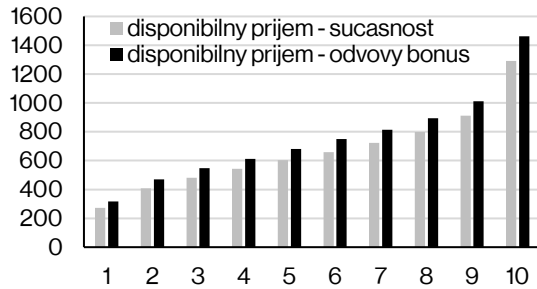
³ Kvantifikácia uvažuje s vyrovnávacou dávkou pre súčasných dôchodcov, 5 % príspevkom z čistej mzdy do 2. piliera a 2 % príspevkom na nemocenské poistenie a poistenie v nezamestnanosti. Do druhého piliera si sporia všetci od 35 rokov, poistenie v nezamestnanosti a nemocenské sme predpokladali iba u osôb z príjmom.

⁴ Údaj vychádza z rozdielov distribúcií, ktorá bola pripravená za pomoci ekvivalentných škál, ktoré znižujú váhu osôb do 14 rokov a viac členných domácností. Bez škálovania dát by bol priemerné zlepšenie cca 2krát vyššie.

⁵ Statický model Euromod, ktorý spravuje Európska komisia neobsahuje, resp. podhodnocuje niektoré dávky sociálneho systému SR. Ide predovšetkým o nemocenské dávky (PNky), dávky v nezamestnanosti, aktívne politiky trhu práce a iné výdavky MPSVaR a SP. Rozdiel medzi modelovanými hodnotami a skutočnosť je približne 1,6 mld. eur.

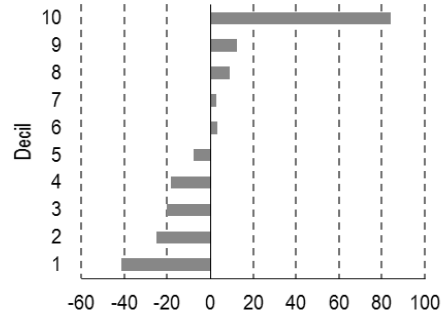

Graf 1. Disponibilný príjem - obyvateľstvo

Zdroj: MFSR

Graf 2. Disponibilný príjem – Zmena v eurách (oproti priemernej zmene za celú populáciu)

Zdroj: MFSR

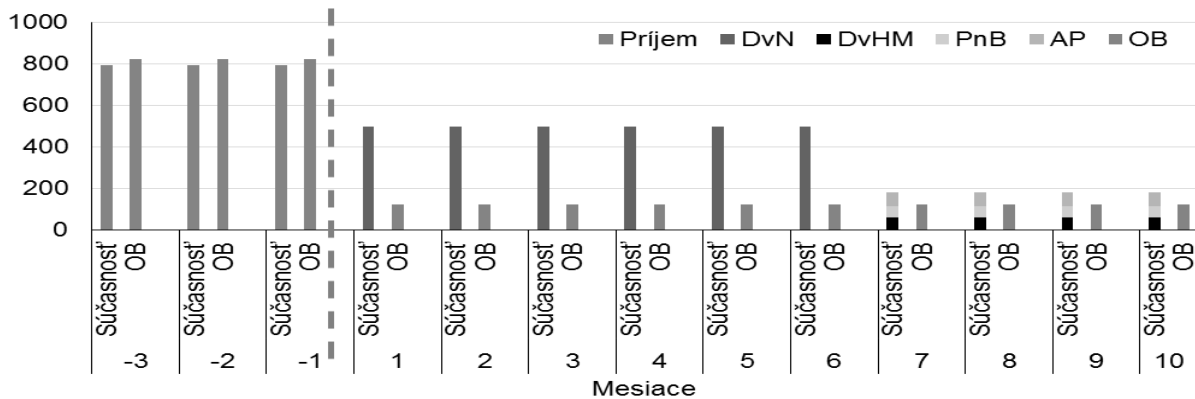
3. Sociálne zabezpečenie v mimoriadnych životných situáciách

Navrhovaná zmena daňovo odvodového systému cez nižšie odvody zvýši priemerné disponibilné príjmy, ale redukuje existujúcu sociálnu sieť pre mimoriadne životné situácie ako napríklad choroba, úraz a strata zamestnania. V súčasnom systéme platia zamestnanci vyššie sociálne odvody, na druhú stranu sú im poskytované dávky v prípade mimoriadnych životných situácií. Ak si bude chcieť zamestnanec zachovať súčasné krytie týchto rizík, bude sa musieť súkromne pripoistiť.

Potreba dodatočných úspor alebo súkromného pripoistenia v prípade nezamestnanosti, choroby, úrazu a iných, reálne zníži disponibilný príjem a predstavuje negatívne riziko kvantifikácie zavedenia OB. Existuje riziko, že špecifické skupiny budú komerčne nepoistiteľné, respektíve poistenie bude pre nich príliš drahé.

V prípade práce neschopnosti by priemerný zamestnanec stratil 700 eur v systéme OB oproti súčasnému systému. Zamestnanec s priemernou mzdou 1 000 eur by dostal mesačne 825 eur (780 eur v prvý mesiac, z dôvodu krátenia dávky počas prvých 3 dní). V systéme OB by jeho príjem pokles na základnú štátnu dávku, ktorá po zdanení a zodvodení predstavuje 124 eur. uvedená dávka by nemusel pokryť zvýšené zdravotné nároky zamestnanca.

Graf 3. Situácia v prípade straty zamestnania pre zamestnanca s priemernou mzdou (mesiace)

Zdroj: MFSR

Vysvetlivka k skratkám: DvN – dávka v nezamestnanosti, DvHM – dávka v hmotnej núdzi, PnB – príspevok na bývanie, AP – aktívne politiky trhu práce,

Pri strate zamestnania je pokles príjmov citeľný. Nezamestnaný má spravidla nárok na dávku v nezamestnanosti po dobu 6 mesiacov (Graf 3). Pokles disponibilného príjmu počas hľadania nového zamestnania nie je až tak výrazný. Naopak, vyplatený odvodový bonus je pod úrovňou životného minima a nezamestnaný sa tak môže rýchlo dostať do existenčných problémov. Po pol roku zaniká nárok na dávku v nezamestnanosti,

nezamestnaný má však nárok na iné dávky⁶, ktoré sú na úrovni životného minima, čo je výrazne menej ako pôvodný príjem, stále ale prevyšujú základnú dávku v odvodovom bonuse. Obdobná situácia nastáva aj pri vzniku iných mimoriadnych životných udalostí ako práceneschopnosť alebo úraz.

Zrušenie sociálneho poistenia a súčasného systému dávok výrazne redukuje záchrannú sieť a ohrozuje chudobou najmä najzraniteľnejšie skupiny obyvateľstva.

- Neexistencia sociálneho poistenia si bude vyžadovať vyššiu mieru individuálnych úspor alebo súkromné pripoistenie pre prípad udalostí ako je choroba, strata zamestnania, úraz.⁷
- Rovnaké požiadavky vznikajú aj v prípade starobného poistenia. OB predpokladá, že aktuálnym dôchodcom bude okrem základnej dávky vyplácaná aj vyrovnávacía dávka, čím pre nich bude pokračovať akoby súčasný systém.
- Nakoľko ľudia uprednostňujú súčasnú spotrebu pred budúcou a majú tendenciu podhodnocovať budúce riziká, hrozí, že sa nebudú správať racionálne a ľahko môžu padnúť pod hranicu chudoby. Obzvlášť nízkopříjmové skupiny obyvateľstva budú mať zrejme vyššiu motiváciu dodatočné disponibilné príjmy po zavedení OB minúť na spotrebu ako sa pripoistiť.

---

⁶ Dávku v hmotnej núdzi, príspevok na bývanie, aktivačný príspevok.

⁷ Návrh politickej strany predpokladá, že poistenie v nezamestnanosti a nemocenské bude pre ľudí nepoistiteľných na komerčnom trhu (t.z. rizikovní) zabezpečovať Sociálna poisťovňa. Takto nastavený systém rizikovosti môže mať negatívne dopady na finančnú bilanciu Sociálnej poisťovne.

Technické predpoklady (verzia k 15.5.2018)

Následná časť opisuje základné parametre, ktoré boli implementované do odhadu OB. Prvá kvantifikácia OB bola robená na začiatku roku 2018. Kvantifikácia bola prehodnotená po technickom stretnutí so zástupcami strany SaS dňa 15.5.2018, kde bolo ujasnené presné znenie nastavenia OB. Nastavenie a parametre v tejto kvantifikácii sú platné k dátumu technického stretnutia.

- **Základné parametre a nastavenia Odvodového bonusu po technickom stretnutí:**
  - **Základná dávka**

Výška základnej dávky: životné minimum (199,48 eur k dátumu zadania požiadavky)
Minimálny vek na získanie základnej dávky: 15 rokov
Základná štátna dávka na dieťa do 15 rokov: od 20 % do 100 % pre jedného z rodičov v závislosti od počtu detí.
  - **Mimoriadne štátne dávky**

Materská dávka: 1,5 % z vymeriavacieho základu
Výživná štátna dávka: 2násobok základnej štátnej dávky na dieťa ak je rodič slobodný
Invalidná štátna dávka: do úrovne 400 % v závislosti od miery postihnutia
  - **Odvodový bonus**

Súčet dávok sa znižuje o 10 % vlastných príjmov. Od hranice 10 násobok životného minima (strop na sociálne odvody) sa zvyšuje klesanie štátnej dávky o 22,5%
Odvodový bonus má vždy nezápornú hodnotu.
  - **Daňovo – odvodový systém**

Vymeriavací základ: super hrubá mzda (hrubá mzda zamestnanca + odvody zamestnávateľa)
Do vymeriavacieho základu vstupujú všetky príjmy zamestnanca
Vymeriavací základ sa zvyšuje o odvodový bonus, ktorý taktiež podlieha daniam aj odvodom aj v prípade, pokiaľ nemá subjekt žiadny príjem.
Výsledný upravený vymeriavací základ sa znižuje o rovnú daň (19% sadzba; vymeriavací základ sa znižuje o dividendy a z nich odvodenú daň), solidárny odvod (10 % do maximálneho vymeriavacieho základu 10 násobok životného minima) a zdravotný odvod (9 % bez maximálneho vymeriavacieho základu)
Super hrubá mzda navýšená o odvodový bonus a znížená o zaplatené dane a odvody reprezentuje disponibilný príjem zamestnanca.
Nižšia sadzba DPPO (19 %)
  - **Dodatočné poistenia**

Vymeriavací základ pre dodatočné poistenia je disponibilný príjem
Platba do druhého piliera (dôchodkové poistenie) je povinná od 35 roku života.
Sadzba do druhého piliera je 5%
Dobrovoľné nemocenské poistenie majú pridelené všetci zamestnanci (v OB existuje možnosť vystúpiť zo systému nemocenského poistenia).
Sadzba do nemocenského poistenia je 2%.
- **Predpoklady:**
  - Kvantifikácia prechodu na navrhovaný systém odvodového bonusu neobsahuje vyrovnávacie dôchodkové dávky pre súčasných pracujúcich, ktorí prispievali do súčasného systému a preto majú nárok na určitú výšku dôchodku zo SP aj v budúcnosti, ani krátkodobé dorovnávacie dávky k dnešným dávkam a príspevkom, ktoré budú zrušené.
- **Oblasti, ktoré nie sú explicitne riešené OB**
  - Sociálny systém ozbrojencov nie je jednoznačne definovaný. Ak sa stanú súčasťou nového systému, aj im bude nutné doplácať výsluhové dôchodky, nakoľko do systému prispievali počas svojej kariéry (týka sa dnešných výsluhových dôchodcov ale aj súčasných pracujúcich).

Ministerstvo financií Slovenskej republiky

- Povinnosť zamestnávateľa platiť úrazové poistenie vyplýva z medzinárodnej legislatívy a preto sa tento typ poistenia pravdepodobne zachová. Naďalej ho bude musieť platiť zamestnávateľ, môže sa však zmeniť výška sadzby. Kvantifikácia s ním zatiaľ neuvažuje.
- V dlhodobom horizonte bude pravdepodobne žiadúce zachovať mieru náhrady medzi základnou dávkou (ako aj mimoriadnymi dávkami) a príjmom, preto je potrebné naviazať rast ŽM na rast priemernej mzdy.
- Je otázne či 5% odvod z čistej mzdy do 2. piliera bude dostatočný pre zabezpečenie budúcich dôchodkov. Vyššie sporenie povedie k nižším disponibilným príjmom a nižšiemu výnosu nepriamych daní ako sa očakáva.